

Eko potatis

Nr 2 - februari 2010

Rätt datum för Potatis och frilandsmässa 11-12 feb

Tyvärr blev det fel datum för mässan i förra brevet. Pärer och kaninmat- en seminariedag om framtidens potatis- och grönsaksodling är den 10 feb kl. 9-16 Conventum, Örebro. Mässan är öppen tors-fre 11-12 feb kl 9-17. www.gro.se

Förgroning

Förgroningen kan påskynda groningen med 10-14 dagar. Uppkomsten blir jämnare och risken för problem med groddbränna minskar. Skörden blir tidigare klar vilket ger möjlighet till en större och mogen skörd innan bladmögel sätter stopp för tillväxten. Försök hos 11 danska ekoodlare 2001-2003 gav en merskörd på 18 % säljbar vara och 8 dagar tidigare uppkomst. Även svenska försök inom Eko-Forsk SLU under 2005-2008 har visat på skördeökning i de flesta fall utom något fall då bladmögel kommit så sent att potatisen hunnit växa klart ändå. Olika sorter reagerar lite olika på förgroning, både vad gäller hur lång tid förgroning tar och den vidare utvecklingen i fält. Vissa sorter har längre groningsvila än andra och svarar därför ändå mer positivt på förgroning och väckning. Exempelvis har Sava och Ditta lång groningsvila. Då man förgror får man även en bra uppsikt över utsädet kvalitet. Utsäde med för hög fysiologisk ålder har sämre vitalitet och ger sämre groddar.

Vid plantekongressen 2008 berättade den danske ekoodlaren Peter Bay Knudsen om sina erfarenheter. Han bedömde att förgroning gav i genomsnitt 25 % högre skörd. Vissa år blev det ingen skillnad medan andra år kunde skörden bli upp till dubbelt så stor med förgroning. Han förgrörde i säckar utomhus från början av mars i 6-8 veckor. Det krävs mycket ljus. Vid lätt frost täckte han med fiberduk och vid kallare väderlek täcktes potatisen med plast eller kördes in inomhus.

Enligt honom tålde sättpotatisen regn men fick däremot inte läggas blöta i säckarna då förgroningen startade. Det finns även odlare i Sverige som har förgroning utomhus utan skydd mot regn.

Vi vill rekommendera att skydda sättpotatisen från kyla och regn exempelvis genom att förgro i växthus. Ett annat alternativ kan vara att klä tak och väggar i en del av en maskinhall med genomskinlig polykarbonat eller korrugerad plast. Det är viktigt med mycket ljus så att groddarna blir korta och gröna. Påbörja förgroningen 4-8 veckor före sättnings. Väx först utsädet i ca 1 vecka vid 18-20 grader, tills att det syns att potatisen vaknat med små vita prickar av groddanlag. Förgro vid 8-15 grader. Ju högre temp. desto snabbare går förgroningen och desto mer ljus behövs. Exempelvis tar förgroning ca 8 veckor vid 8 grader och ca 4 veckor vid 12 grader. Om man använder konstljus behövs minst 150 W/ton potatis, dygnet runt. Vita väggar är en fördel, höj gärna luftfuktigheten genom att vattna på golvet.

Se till få bekräftat att utsädet kan levereras till det datum du önskar för att hinna förgro tillräckligt länge.

Sättningen skall göras så skonsamt som möjligt. Bandsättare, ex Koningsplanter och Struktural, är skonsammare mot groddarna. Men även skopsättare kan fungera. Exempelvis har flera ekoodlare fått bra resultat även med skopsättare ex. Underhaug med flak. Var noga med inställning och försök att få knölnarna att rulla så lite som möjligt mot varandra genom att t.ex. ändra på inställningen vid frammatningen till skoporna. Ett skonsamt men mer arbetskrävande sätt är att en person åker med sättaren och tömmer förgroningslådor allteftersom. Det kan vara

vårt att lägga ned lite extra tid. Gräv och undersök hur resultatet blir.

Pregerm förgroning, med stativ och säckar säljs av Wassen i Skara AB Tel. 0511-347878 anders@wassen.se www.wassen.se Säckarna är 11 cm tjocka och rymmer 100 kg. Vid sättningen tömmer man säckarna genom att öppna kardborreband i säckarnas botten. Riktpris ca 220 kr per säck. Det går åt ca 4 kvadratmeter för att förgro 2,5 ton utsäde.

Bild från Holland med Pregerms system.

Vita plastlådor för förgroning säljs av Schoeller Arca systems i Perstorp, Martin Blixt 0706-308362. Lådorna rymmer 10 kg potatis, 60x40x17 cm. De kan staplas på SJ pall, 4 lådor i varje lager, ca 10 lager högt. Kostnaden är ca 40 kr per låda.

Väckning

Om man inte förgror är väckning positivt för att skynda på utvecklingen. Nackdelen är att om sättningen blir försenad finns risk att potatisen hinner få för långa vita groddar som förstörs vid sättningen vilket försenar utvecklingen.

Avgroddat utsäde är som regel ett sämre utsäde. I samband med avgroddningen kan knölnarna bli fuktiga och sjukdomar sprids.

Utsädet blir fysiologiskt äldre, mognar tidigare, och kan ge lägre skörd. Antalet knölar ökar, med risk för småfallande skörd.

Odlingsplanering och växtföljd

Välj friska fält med bra dränering och helst möjlighet till bevattning. Ju längre uppehåll mellan potatisgrödorna desto bättre. Med tanke på marksmitta av bladmögel och andra sjukdomar rekommenderar vi minst 4 års uppehåll.

Placera helst odling av färskpotatis och sorter som är mottagligare för bladmögel väl skilt från lagringssorter med större motståndskraft för att minska risken för smittspridning av bladmögel.

I växtföljden skall kvävefixerande ingå ex klöver, blandvallar eller åkerböna. För att kunna styra växtnäringen till potatisen är det oftast att föredra spannmål eller annan gröda som inte är kvävefixerande året direkt före potatisen. Råg anses utifrån gamla praktiska erfarenheter vara en bra förfrukt.

Det är positivt om det i växtföljden ingår grödor som efterlämnar en stor rotmassa och mycket ovanjordiskt organiskt material. Grödor som kan nå på djupet och luckra jorden är positivt ex tvåårig vall, luzern, oljerättika.

Nematoder i potatis och grönsaksväxtföljder. Vad kan vi göra åt det?

17 feb kl. 9-15 Skepparslövs golfklubb, Kristianstad. På denna kurs kommer vi belysa problem orsakade av frilevande nematoder samt dela med oss av erfarenheter från försök med sanerande grödor och bioängning. Medverkande Sanja Manduric, Marianne Wikström Jordbruks-verket, Ann-Charlotte Wallenhammar HS Konsult AB, Paula Persson SLU, Åsa Olsson SBU, Andreas Kronhed Lovanggr. Anmälan: Marie-Louise Albertson Juhlin HS, 0708-94 53 62 www.kompass.lrf.se